

ZAiKS i spółka pod większym nadzorem?

15 kwietnia 2017

Organizacje takie jak ZAiKS powinny być skuteczniej dyscyplinowane w kwestii przejrzystości i skuteczności wypłat. Trzeba też uregulować kwestię licencji wieloterytorialnych. Ministerstwo kultury zabrało się za to późno, ale lepiej późno niż wcale.

Ministerstwo Kultury przedstawiło projekt „Ustawy o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi”. Jak łatwo się domyślić, ta nowa ustawa będzie regulowała działanie organizacji zbiorowego zarządzania (OZZ) czyli organizacji takich jak ZAiKS, ZPAV czy SAWP. Tych, które pobierają wynagrodzenia w imieniu twórców lub innych podmiotów uprawnionych, a następnie decydują kto, kiedy i czy w ogóle dostanie z tych pieniędzy jakąś działkę.

Od dłuższego czasu OZZ są w Polsce przedmiotem krytyki. Niedawno ukazał się raport Centrum Analiz Klubu Jagiellońskiego, który mówi wprost o szeregu patologii i absurdów w tych organizacjach. Jednak OZZ naraziły się całemu społeczeństwu już wcześniej, kiedy chciały wprowadzenia nowych opłat reprograficznych od smartfonów i tabletów. Mieszane uczucia wywoływały też doniesienia o finansach OZZ, przepychankach między organizacjami oraz o „twórczej” inwestycji, jaką był zakup pewnego pałacu.

Czy nowa ustawa o zbiorowym zarządzaniu wyeliminuje te absurd i patologie? Być może w pewnym stopniu, choć ta ustawa nie jest reakcją ministerstwa kultury na doniesienia o patologiach. To raczej... konieczność.

W lutym 2014 roku Parlament Europejski przyjął dyrektywę w sprawie OZZ. Miała ona generalnie zdyscyplinować te organizacje – przyspieszyć wypłacanie pieniędzy i zwiększyć

ich przejrzystość. Ponadto celem dyrektywy było wprowadzenie licencji wieloterytorialnych dla serwisów muzycznych.

Projekt przedstawiony przez ministerstwo kultury (z datą 12 kwietnia 2017 r.) ma przede wszystkim w pełni wdrożyć tę unijną dyrektywę. Dodajmy, że dyrektywa weszła w życie z dniem 9 kwietnia 2014 r., a termin jej implementacji upłynął w dniu 10 kwietnia 2016 r.

Projekt ustawy mieści się na 52-stronach. Zamieszczamy go w całości pod tym tekstem. W poszczególnych rozdziałach uregulowano:

- kwestie ogólne takie jak definicje OZZ, uprawnionych, przychodów z praw, użytkowników itd.;
- zezwolenia na zbiorowe zarządzanie;
- statuty, organy OZZ i członkostwo w OZZ;
- relacje OZZ z uprawnionymi;
- zarządzanie przychodami z praw;
- wypłacanie przychodów za pośrednictwem innych OZZ;
- relacje OZZ z użytkownikami;
- udzielanie licencji wieloterytorialnych;
- zadania Komisji Prawa Autorskiego i zatwierdzanie tabel wynagrodzeń;
- obowiązki informacyjne OZZ;
- nadzór nad OZZ, skargi, postępowania mediacyjne, cofnięcia pozwoleń;
- kwestie ochrony danych osobowych.

Nie sposób omówić tych zmian w jednym tekście, a tym bardziej zinterpretować ich. Miejmy nadzieję, że ustawa będzie

przedmiotem szerokiej debaty. Na razie uruchomiono konsultacje publiczne, które potrwać 30 dni. My zwrócimy uwagę na ciekawsze elementy, które już rzucają się w oczy.

Art. 88 projektowej ustawy zobowiązuje OZZ do publikowania rocznych sprawozdań, które będą badane przez biegłego rewidenta. Minister będzie określał w rozporządzeniu co ma się znaleźć w tym sprawozdaniu. Ponadto minister będzie sprawował nadzór nad OZZ, co wyraźnie przewidziano w art. 92. Celem nadzoru będzie m.in. pilnowanie sprawnego i terminowego podziału przychodów.

Minister będzie mógł wzywać OZZ do przekazywania informacji, będzie mógł wydawać zalecenia i zarządzenia dotyczące dobrych praktyk. Będzie mógł przeprowadzać kontrole w siedzibie organizacji lub w jej jednostkach terenowych. W przypadku rażącego opóźnienia wypłat minister kultury może nakazać organizacji zbiorowego zarządzania opracowanie i wykonanie w oznaczonym terminie planu podziału i wypłaty uprawnionym pobranych przez nią przychodów z praw.

Minister będzie mógł również wystąpić o odwołanie osoby kierującej, zawiesić taką osobę w czynnościach lub nałożyć karę pieniężną. Interesująco w tym kontekście wygląda art. 100 projektowanej ustawy.

„Art. 100. Każdy może zawiadomić ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego o działaniach lub okolicznościach uzasadniających w ocenie zawiadamiającego podjęcie czynności nadzorczych w stosunku do organizacji zbiorowego zarządzania. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego informuje zawiadamiającego o czynnościach podjętych w wyniku zawiadomienia.”

Ciekawie będzie zobaczyć jak to zadziała w praktyce.

To zagadnienie jest ciekawe z internetowego punktu widzenia. Ustawa definiuje „licencja wieloterytorialne” jako umowy upoważniające do korzystania z utworów muzycznych i słowno-

muzycznych na terytorium więcej niż jednego państwa członkowskiego UE, w zakresie wymaganym do korzystania z tych utworów na potrzeby dostarczania treści cyfrowych drogą elektroniczną.

OZZ udzielające takich licencji będą musiały spełnić pewne wymagania określone w art. 50. Te wymagania dotyczą m.in. obowiązku przetwarzania w postaci elektronicznej co najmniej wymienionych w nim danych, które są konieczne do identyfikowania repertuaru, monitorowania jego wykorzystywania, wystawiania faktur użytkownikom, pobierania przychodów z praw oraz podziału i wypłaty kwot należnych uprawnionym. Otwarty charakter katalogu określonego w art. 50 pozwala organizacjom na przetwarzanie elektronicznie również innych danych koniecznych w ich ocenie do sprawnego funkcjonowania systemu licencyjnego.

Art. 54 nakłada na OZZ obowiązek monitorowania wykorzystywania utworów objętych licencją wieloterytorialną oraz obowiązek zgłaszania OZZ (w postaci elektronicznej) informacji o faktycznym wykorzystaniu każdego z utworów objętych licencją wieloterytorialną.

Wypłaty środków przez OZZ udzielające licencji wieloterytorialnych mają być one dokonywane niezwłocznie po zgłoszeniu faktycznego wykorzystania utworu, o ile nie jest to niemożliwe z przyczyn leżących po stronie użytkownika (np. ze względu na nieterminowe przekazanie przez niego danych dotyczących wykorzystania utworu lub niekompletność przekazanych danych uniemożliwiająca dokonanie rozliczeń).

Umowa o reprezentacji upoważniająca do udzielenia licencji wieloterytorialnych będzie miała charakter niewyłączny. W projekcie znajdziemy też przepisy regulujące relacje między OZZ udzielającymi licencji wieloterytorialnych i takimi, które nie udzielają takich licencji.

Jeśli chcecie wiedzieć więcej, możecie zajrzeć do projektu

ustawy, który znajdziecie [TUTAJ](#). Spodziewamy się, że ta ustawa będzie nie raz komentowana i zapewne przyjdzie czas na dyskusję o szczegółach, w których może tkwić diabeł.

Autorstwo: Marcin Maj

Źródło: DI.com.pl